

Finanse przedsiębiorstwa

BILANS

Informacje na temat kondycji finansowej przedsiębiorstwa są zawarte w sprawozdaniu finansowym. Składa się ono z:

- bilansu,
- rachunku zysków i strat,
- rachunku przepływów pieniężnych,
- informacji dodatkowej.

Bilans zawiera informacje na temat tego, jaki majątek posiada przedsiębiorstwo i jaką posiada on wartość (aktywa). Ponadto w bilansie znajdują się informacje na temat sposobów, w jakie są finansowane aktywa (zasoby, środki gospodarcze). Przykładowo: mamy w firmie ciągnik siodłowy (aktyw). Ciągnik ten został nabyty ze środków pochodzących z kredytu inwestycyjnego. Informacja na ten temat znajdzie się właśnie w pasywach. Nie może zdarzyć się tak, że jakiś zasób nie będzie miał swego źródła finansowania. W związku z tym suma aktywów w danej firmie musi być zawsze równa sumie pasywów. Zasada ta nosi nazwę równowagi bilansowej.

W przedsiębiorstwie na dzień 31.12.2017 r. znajdowały się następujące składniki majątku i źródła ich finansowania. Aktywa trwałe: 500000 zł, aktywa obrotowe: 300000 zł, kapitały własne: 400000 zł. Jaka była wartość zobowiązań i rezerw na zobowiązania?

AKTYWA = aktywa trwałe + aktywa obrotowe

PASYWA = kapitały własne + zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

ZASADA RÓWNOWAGI BILANSOWEJ: AKTYWA = PASYWA

AKTYWA = 500000 zł + 300000 zł = 800000 zł

Więc pasywa także mają wartość 800000 zł.

800000 zł = 400000 zł + zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

zobowiązania i rezerwy na zobowiązania = 400000 zł.

Aktywa trwałe są zasobami posiadanymi przez przedsiębiorstwo, które są zaangażowane w jego funkcjonowanie w okresie dłuższym niż 1 rok.

Aktywa obrotowe są zasobami posiadanymi przez przedsiębiorstwo, które są zaangażowane w jego funkcjonowanie w okresie krótszym niż 1 rok.

Kapitały własne stanowią własność przedsiębiorstwa. Mogą one pochodzić z wypracowanego i zatrzymanego zysku, wkładu własnego właścicieli (kapitał założycielski/podstawowy), emisji akcji.

Zobowiązania są środkami nie należącymi do przedsiębiorstwa, które w przyszłości trzeba będzie zwrócić ich właścicielom (np. kredyty/pożyczki). Zobowiązania mogą mieć charakter długo- lub

krótkoterminowy. Zobowiązania długoterminowe należy spłacić w okresie dłuższym niż rok (np. kredyt hipoteczny), zaś zobowiązania krótkoterminowe w okresie krótszym niż 1 rok.

Bilans jest sporządzany na konkretny dzień, którym najczęściej jest ostatni dzień danego roku (31.12.XX), co oznacza, że informuje nas o tym, jaki był stan aktywów i pasywów przedsiębiorstwa w tym, konkretnym dniu (a nie przez cały rok). Z tego względu bilans jest porównywany do fotografii, ukazującej aktywa i pasywa w konkretnym momencie.

AMORTYZACJA

Amortyzacja – koszt zużycia środka trwałego. Nie skutkuje on ponoszeniem wydatków.

Amortyzację nalicza się po to, aby po pewnym okresie zbierać środki finansowe na odtworzenie zużytych środków trwałych. Każdy koszt jest bowiem zmniejszeniem należnego podatku dochodowego. Zatem to właśnie zaoszczędzone na podatku środki pieniężne mają służyć do odtworzenia majątku.

Przykład:

Amortyzacja w poszczególnych latach w przedsiębiorstwie X przyjmowała następujące wartości:

- 1: 50.000 zł,
- 2: 100.000 zł,
- 3: 100.000 zł,
- 4: 70.000 zł,
- 5: 70.000 zł.

W okresie pięciu lat łączny koszt amortyzacji wyniósł 390.000 zł. Zakładając, że stopa podatku dochodowego wynosiła w tym okresie 19%, dzięki w/w kosztowi amortyzacji firma zaoszczędziła na podatku dochodowym: 74.100 zł ($19\% \cdot 390.000$ zł). Środki te zgodnie z powyższymi zapisami, powinna przeznaczyć na odtworzenie zużytego majątku trwałego. Nie ponosi jednak żadnych konsekwencji wówczas, gdy środki te przeznaczy na inny cel.

Rozwiązanie takie ma zachęcać przedsiębiorstwa do inwestowania i rozwoju, bo im bardziej kosztowne inwestycje, tym wyższa amortyzacja, czyli większe oszczędności podatkowe.

Metodyka ustalania amortyzacji.

Potrzebne dane:

1. Wartość początkowa środka trwałego (WP) – koszt zakupu wraz z pozostałymi kosztami niezbędnymi do rozpoczęcia użytkowania środka trwałego. Np. będzie to koszt zakupu maszyny produkcyjnej, powiększony o koszt jej transportu i instalacji w miejscu wykorzystywania.
2. Stopa amortyzacji (a%) – procent wartości początkowej środka trwałego, o jaki w ciągu roku będzie zmniejszała się wartość początkowa. Np. $a\% = 20\%$, co oznacza, że w każdym roku środek trwały będzie tracił 20% swej wartości początkowej.

Znając stopę amortyzacji, można w prosty sposób ustalić przez ile lat środek trwały będzie amortyzowany. Wystarczy wartość 100% (cały okres amortyzacji) podzielić przez stopę amortyzacji (a%). W powyższym przypadku, gdy $a\% = 20\%$, środek trwały będzie amortyzowany przez 5 lat.

Uwaga dodatkowa: Gdy środek trwały zostanie całkowicie zamortyzowany (w powyższym przypadku będzie to okres 5 lat), nie ma konieczności wycofywania go z eksploatacji. Może być on bowiem w dobrym stanie technicznym i mimo, iż został całkowicie zamortyzowany w ujęciu księgowym, to nadal można z niego korzystać.

Środki trwałe są amortyzowane od miesiąca następnego, po miesiącu w którym zostały zakupione, np. gdy środek trwały został zakupiony w grudniu 2017 r., to jego amortyzacja rozpocznie się w styczniu 2018 r. Jeżeli środek trwały zostałby zakupiony w październiku 2018 r., to jego amortyzacja rozpocznie się od listopada 2018 r. Wówczas, roczna stopa amortyzacji (a%) musi zostać skorygowana proporcjonalnie do okresu w roku, którego dotyczy. A zatem, gdy środek trwały będzie amortyzowany od listopada, to okres amortyzacji w ciągu roku będzie wynosił 2 miesiące. Są to 2/12 roku, a zatem roczna stopa amortyzacji, dotycząca tego okresu, także musi wynosić 2/12 rocznej stopy: $2/12 \cdot 20\% = 3,33333\%$.

Zadanie.

Przedsiębiorstwo zakupiło w październiku 2018 r. samochód ciężarowy ogólnego przeznaczenia za kwotę 500.000 zł. Należy sporządzić plan amortyzacji tego środka trwałego oraz wskazać oszczędności na podatku dochodowym wynikające z faktu jego amortyzowania. $Wp = 500.000$ zł.

$a\% = 20\%$ (informacja została pozyskana z Internetu)

Wzór na amortyzację: $A = Wp \times a\%$

Rok	Wp	a%	A	Wk (będzie wykazywana w bilansie na koniec roku)
1(2018)	500000	$2/12 \cdot 20\% = 3,33\%$	$500000 \cdot 20\% \cdot 2/12 = 16666,67$ zł Oszczędność podatkowa: $19\% \cdot 16666,67 = 3166,67$ 100000	$500000 - 16666,67 = 483333,33$ zł
2(2019)	500000	20%	Oszczędność podatkowa: 19000 100000	$483333,33 - 100000 = 383333,33$ zł
3(2020)	500000	20%	100000 Oszczędność podatkowa: 19000	283333,33 zł
4(2021)	500000	20%	100000 Oszczędność podatkowa: 19000	183333,33 zł
5(2022)	500000	20%	100000 Oszczędność podatkowa:	83333,33 zł

			19000	
6(2023)	500000	$10/12 \cdot 20\% = 16,67\%$	83333,33 zł Oszczędność podatkowa: 15833,33	0

Wnioski końcowe:

Środek trwały (samochód ciężarowy) był amortyzowany w okresie od listopada 2018 r. do października 2023 r. Jest to wprawdzie okres 6 lat kalendarzowych, ale 5 pełnych lat obrotowych. W tym okresie firma poniosła łączny koszt amortyzacji w wysokości: 500.000 zł, który odpowiada wartości początkowej środka trwałego. W tej sytuacji mówi się, że środek trwały został całkowicie zamortyzowany lub całkowicie umorzony. Nie posiada on już wartości księgowej, a więc nie jest wykazywany w bilansie przedsiębiorstwa.

Z tytułu poniesienia kosztów amortyzacji firma uzyskała łączne oszczędności podatkowe w wysokości: 95000 zł. Są one jednak rozłożone na poszczególne lata, w których środek trwały był amortyzowany.

Jeżeli firma chce uzyskać jednorazowo wysoką ulgę w ramach podatku dochodowego, może po spełnieniu określonych warunków zastosować amortyzację jednorazową. Wówczas w miesiącu następnym po miesiącu, w którym dokonano zakupu środka trwałego, odpisuje w ciężar kosztów działalności całą wartość początkową środka trwałego. Nie sporządza się wtedy planu amortyzacji.